

Enakost

Anton Debeljak

Človeški brat, moj davni prednik Moesus,
ki hrul si po Balkanu neustrašen;
skopuh, grabljivec, judež samopašen;
ti bogatin, težak ko stari Krezus;

divjak, krvav in krut ko galski Hesus;
ti vetrnjak, slabič boječ in plašen;
mladič, a tudi Tom železnomašen,
in vernik, blag ko sam premili Jezus...

Mi vsi iz enega prišli smo vira,
zapóred ista zemlja nas požira,
zapóred ista nas temà zastira.

Na vek utihne zvonki glas iz grla,
na veke misel v glavi bo zamrla,
ko žarnica duha se v njej bo strla.

Usoda vajencev v današnjem družbenem sistemu

Vito Kraigher

Kakor zaposlitev žena, sega tudi zaposlitev otrok v prve početke našnjega družbenega sistema. Vzroki za brezmejno izkoriščanje otroške delovne sile so isti, kakor za zaposlitev ženske. Z uvedbo strojev odpade potreba po izključno mišičastih rokah mož, ki so jih tako nadomestili gibki prsti žena in otrok. „Delo žena in otrok je bilo zato prva posledica kapitalističnega izkoriščanja strojev“.¹

Ti prvi početki otroškega dela koncem 18. stol. predstavljajo eno najbolj krvavih in gnusnih strani zgodovine kapitalistične družbe. V začetni dobi velike industrije so bili otroci tržni artikel in herodeževski ropi otrok so bili vsakodnevni pojav. „Kakor kraljeva mornarica so se tudi tovarne rekrutirale s pomočjo oglasov v časopisih“.²) V popisih sodobnikov najdemo

¹ Karl Marx: Kapital I. str. 413 — nem. izdaja: Verlag für Literatur und Politik.

² Karl Marx l. c., str. 797.